

3.2.1 MARKEDSSITUASJONEN FOR LAKS OG ØRRET

Eksporten av norsk laks var på rekordhøye 17,5 milliarder kroner i 2007, det er en økning på 2,4 % fra 2006. Volumet økte med 22 % til 706 000 tonn. Gjennomsnittlig eksportpris for fersk hel laks ble redusert fra 31,84 kr/kg til 26,46 kr/kg. Til tross for prisnedgangen var dette en historisk god pris som ble oppnådd i et år hvor eksporten av norsk laks økte med rekordhøye 129 000 tonn. Dette er et godt bevis på sterk etterspørsel etter norsk laks på verdensbasis. For norsk ørret ble eksporten redusert med 45 millioner til 1,3 milliarder kroner.

Paul T. Aandahl
pta@seafood.no

Børge Grønbech
borge.gronbech@seafood.no

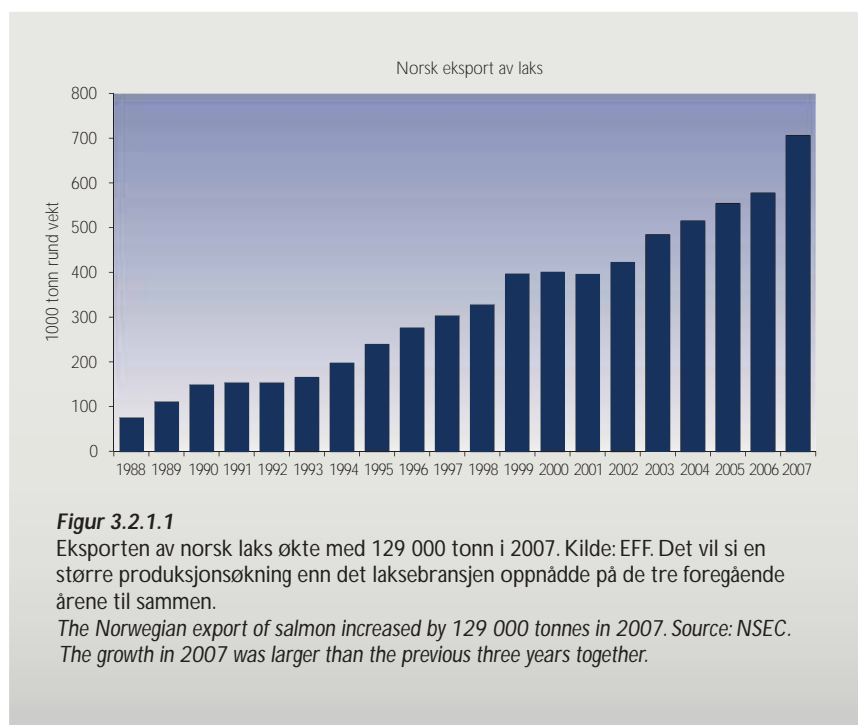
Etter en utflatning rundt årtusenskiftet, har lakseeksporten fra Norge vært i kontinuerlig vekst, og 2007 var året med den sterkeste veksten. Da ble det servert godt over 3 milliarder måltider med norsk laks verden over. Den sterke etterspørselen kan forklares ut fra en rekke markedsforhold og markedstrender som verdsetter kvalitetene og egenskapene til merkevaren norsk laks (Figur 3.2.1.1).

For det første har laks, med sine helsemessige fordeler, skaffet seg en sterk posisjon i stadig mer dominerende helse-

og livsstiltrender. For det andre bidrar laksens vide bruksområde og en svært effektiv produksjon til at fersk norsk laks er å finne i stadig nye og konsumvennlige produkter i stadig flere markeder. Det øker tilgjengeligheten og gir kvalitetsbevisste konsumenter et bredere produktspekter å velge fra. I tillegg er det sterk vekst i kjøpekraft i enkeltmarkeder og regioner, noe som har ledet til økt investeringstakt i moderne detaljhandel i flere markeder i blant annet Øst-Europa.

Redusert andel til EU

Til tross for en økning i konsumet av norsk laks i EU med rundt 70 000 tonn i fjor, gikk andelen av eksporten til EU ned fra 76 % til 72 %, og viser med all tydelighet hvor sterk etterspørselen har vært i andre markeder (Figur 3.2.1.2).

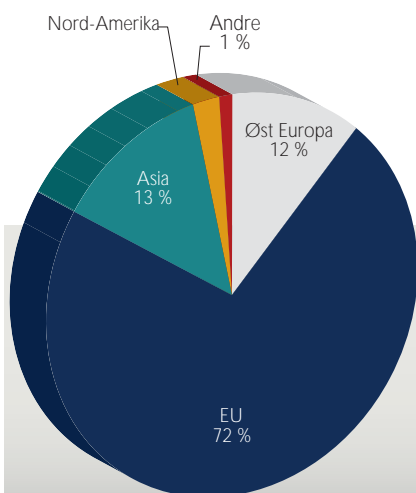

Figur 3.2.1.1

Eksporten av norsk laks økte med 129 000 tonn i 2007. Kilde: EFF. Det vil si en større produksjonsøkning enn det laksebransjen oppnådde på de tre foregående årene til sammen.

The Norwegian export of salmon increased by 129 000 tonnes in 2007. Source: NSEC. The growth in 2007 was larger than the previous three years together.

Norsk eksport av laks fordelt på region, 2007

Figur 3.2.1.2

Norsk eksport av laks fordelt på region. Kilde: EFF. Norwegian export of salmon by region. Source: NSEC.

Frankrike fortsatt viktigste enkeltmarked

Av de over hundre markedene norsk laks eksporteres til, er Frankrike det største med 17 prosent, eller rundt 120 000 tonn av eksporten. Med en sterk preferanse for norsk laks og ferske sjømatprodukter, økt sjømatkonsum, en sterk sushi-trend samt svært helse- og kvalitetsbevisste franskmenn, har Frankrike fortsatt et stort utnyttet potensial. Et eksempel på hvilken posisjon og potensial laks har i Frankrike, er at av ca. 220 nye sjømatprodukter som kom på markedet i 2007, var rundt 70 av dem basert på laks (Figur 3.2.1.3).

Økning til Russland

I 2007 tok eksporten av norsk laks til Russland seg opp igjen til nivået vi hadde før russiske myndigheter innførte omfattende importrestriksjoner for norsk laks i 2006. I løpet av 2007 fikk flere norske produsenter eksporttillatelse til dette markedet, men på langt nær alle. En fortsatt begrensning i markedsadgangen bidro med stor sannsynlighet til at potensialet ikke ble fullt utnyttet. Russland har sterk økonomisk vekst, effektivisering/modernisering av ferskdistribusjon og detaljhandel, og økende preferanse for ferske sjømatprodukter. Det forventes derfor at Russland vil øke sin andel av norsk sjømateksport i 2008 (Figur 3.2.1.4).

Andre markeder

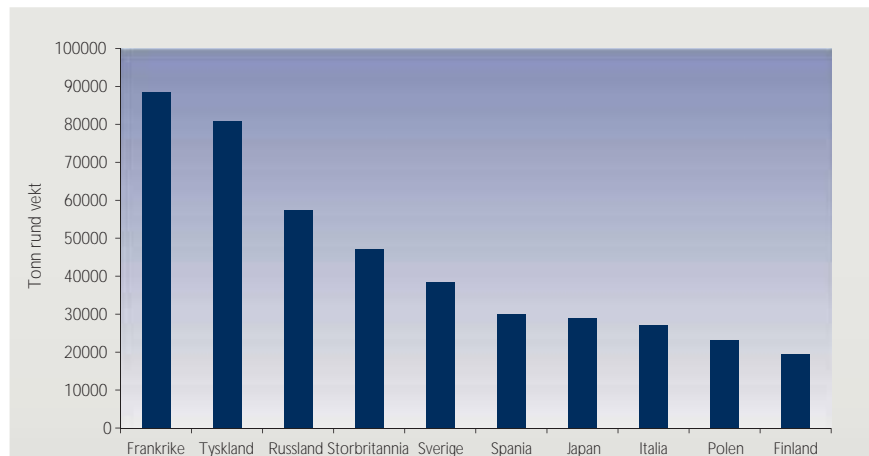
Storbritannia, hjemmemarkedet for skotsk laks, mottok 47 000 tonn norsk laks i 2007. Det er ca. 38 % av totalkonsumet. Det viser hvilket konkurransedyktig produkt norsk laks er, og ikke minst fleksibiliteten og dyktigheten til den norske laksebransjen.

Av andre større markeder er det verdt å nevne en sterk volumvekst i Sverige (+20 %) og Finland (+48 %), noe som gir et laksekonsum per innbygger på i underkant av 5 kg. Dersom den veksten fortsetter, er det bare et spørsmål om tid før disse to markedene kan matche Norge med sine 7 kg laks per innbygger (Figur 3.2.1.5).

Øst-Europa får større betydning

Med sine 220 millioner innbyggere representerer Øst-Europa store muligheter for norsk laks. I 1999 gikk under to prosent av norsk lakseeksport til denne regionen, mens andelen hadde økt til 12 % i 2007. Det ble eksportert i overkant av 80 000 tonn norsk laks til Øst-Europa i fjor, det vil si en dobling i løpet av tre år. Av dette gikk 75 % til Russland og 18 % til Ukraina.

En viktig etterspørselsdriver for norsk laks i regionen har vært den sterke økonomiske veksten, ledet an av Russland. Bare i perioden 2003–07 nærmest tredoblet forbruket

Figur 3.2.1.3

Konsum av norsk laks i de største markedene (Kilde: EFF). Frankrike er størst, og Russland er i ferd med å bli vårt nest største marked for norsk laks.
Consumption of Norwegian Salmon, the largest markets (Source: NSEC).

i Øst-Europa seg. I samme periode har veksten i Vest-Europa vært på rundt 50 %. Estimer viser at forbruksveksten i Øst-Europa vil falle noe, men vil allikevel i løpet av 2008–12 øke med rundt 80 %, mens veksten i Vest-Europa til sammenligning vil bevege seg opp mot 20 prosent i samme periode.

Den sterke økonomiske utviklingen bidrar til økte investeringer i blant annet moderne detaljhandel som stiller helt andre og strengere krav til kvalitet, leveringsdyktighet og distribusjon, og som norsk laks absolutt vil dra mange fordeler av. I 2007 var det rundt 200 hypermarkedsutsalg i Øst-Europa, et tall som er forventet å tredoble seg i løpet av de neste fire årene. Veksttaket i andre moderne butikkformater av mindre størrelse, som eksempelvis supermarkeder, er forventet å være like sterk. Utviklingen gir spesielt ferske produkter av norsk laks en mye bedre distribusjon både i Moskva og St. Petersburg, men også til andre byer i Russland. De samme utviklingstrekkene registreres også i Ukraina. På spørsmål om fremtidsutsiktene i det ukrainske markedet svarer representanter fra den ukrainske sjømatnæringen at en grei regel å forholde seg til er at Ukraina ligger 4–5 år etter Russland i utvikling. Dette gir gode utsikter for norsk laks i et marked med nærmere 50 millioner konsumenter (Figur 3.2.1.6).

Norsk ørret

I 2007 ble det eksportert 59 000 tonn ørret fra Norge. Det er en økning på 26 prosent, eller 12 000 tonn fra 2006. Nesten halvparten av ørreten gikk til det russiske markedet, og vi fikk en sterk dreining mot fersk ørret blant annet som følge av bedret markedsadgang gjennom utstedelse av eksportlisenser til flere

norske produsenter i fjor. Japan, som har vært et av våre viktigste ørretmarkeder, har i løpet av de siste tre årene redusert kraftig etterspørselen etter norsk ørret. Den negative trenden skyldes blant annet sterkere konkurranse fra chilensk ørret og coho (Figur 3.2.1.7).

Export of Norwegian Salmon

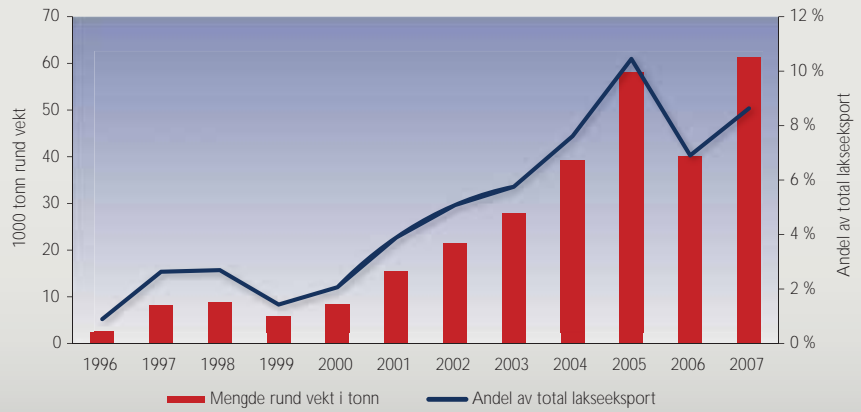
The export of Norwegian salmon reached a record at NOK 17,5 billion in 2007, an increase by 2,4 percent on the previous year. The export volume grew by 22 percent to 706,000 tonnes. The average export price per kilo for fresh whole salmon fell from NOK 31,84 to NOK 26,46. In spite of the price drop, last years average price was, in a historical perspective, very good in a year where the export growth in Norwegian salmon was record-high. This demonstrates a very strong demand for Norwegian salmon worldwide.

France was by far the largest market with 17 percent of the total salmon export, or about 120,000 tonnes. The importance of Eastern Europe is steadily increasing, and constituted 12 percent of Norwegian export of salmon last year. The Norwegian export value of trout fell by NOK 45 million, reaching NOK 1,3 billion last year.

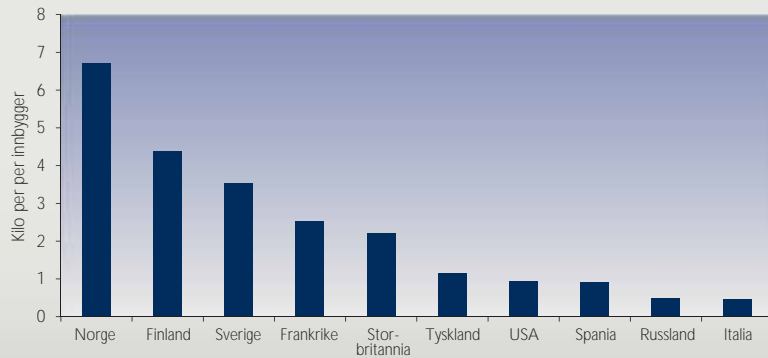
Figur 3.2.1.4

Eksport av norsk laks til Russland, kvantum og andel av totaleksporten. 9 % av norsk lakseeksport gikk til Russland i 2007.

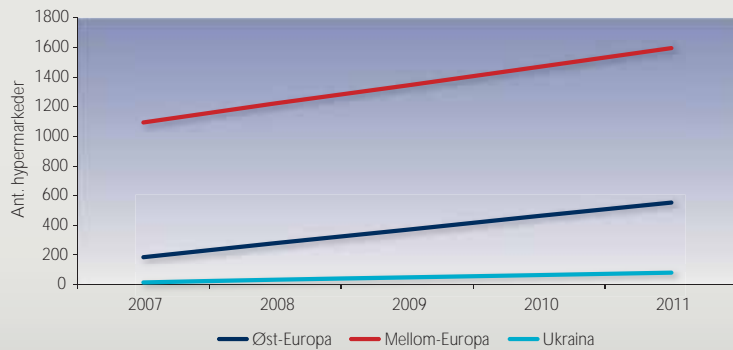
Export of Norwegian salmon to Russia.

Figur 3.2.1.5

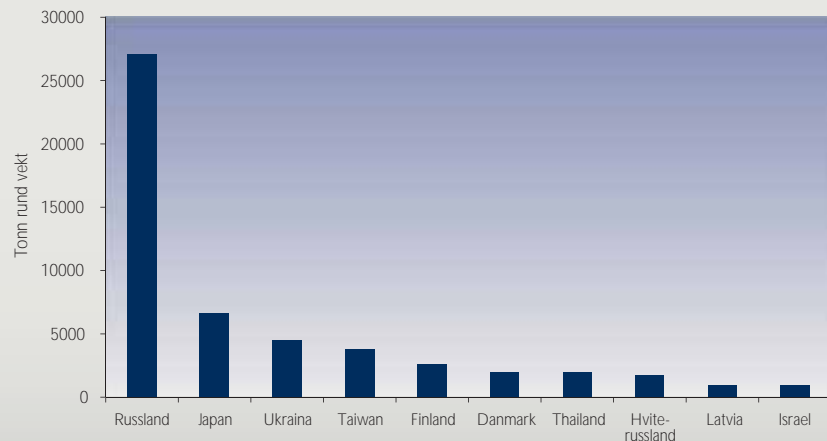
Konsum atlantisk laks per innbygger. Consumption of salmon per Capita.

Figur 3.2.1.6

Estimert vekst i antall hypermarkeder. Kilde: Planet Retail. Estimated growth in the number of hypermarkets. Source: Planet Retail.

Figur 3.2.1.7

Norsk eksport av ørret. Kilde: EFF. Norwegian export of trout. Source: NSEC.

3.2.2 MARKEDSSITUASJONEN FOR OPPDRETTSTORSK OG -KVEITE

Selv om laks og ørret er bjelken i norsk akvakulturproduksjon, kommer de marine artene etter. Den største per i dag er torsk, med en eksportverdi på ca. 170 millioner kroner, en økning på 11 % fra 2006. Også omsetningen av kveite øker. Totalt ble det eksportert oppdrettskveite for 62,2 millioner kroner i 2007. Det er omtrent samme volumet som i 2006, men prisen har økt med 9 %. For omsetning av kveite er imidlertid Norge et av de viktigste landene, her ble det omsatt for ca. 77 millioner kroner i 2006.

Foto: Tom Haga. Eksportutvalget for fisk

Stekt kveite. Totalt ble det eksportert oppdrettskveite for 62,2 millioner kroner i 2007. *Fried Norwegian White Halibut. In total, NOK 62.2 million worth of halibut was exported in 2007.*

Figur 3.2.2.1

Norsk eksport av hel, fersk torsk fra havbruk. *Norwegian export of whole, fresh cod from aquaculture. Source: NSEC/SSB.*

Marit Sogn-Grundvåg
msg@seafood.no

Torsk fra havbruk øker

Aldri før har norsk torsk oppnådd så gode priser i markedet som i 2007. Totalt eksporterte Norge fersk torsk for i underkant av 1 milliard kroner i 2007. 16,7 % av dette var torsk fra havbruk. I 2006 var det tilsvarende tallet 14,9 %. Det ble eksportert 4 100 tonn oppdrettsorsk i 2007, det er en økning på 11 % i forhold til året før. Eksportverdien økte med 21 % til 166 millioner kroner.

Rund torsk utgjorde 3 687 tonn av total-eksporten av oppdrettsorsk i 2007, og hadde en verdi på 141 millioner kroner, noe som gir en gjennomsnittspris på 38,34 per kg (Figur 3.2.2.1).

Eksporten av fersk torskefilet fra oppdrettsfisk økte fra 329 tonn i 2006 til 409 tonn i 2007. Eksportverdien endte på ca. 25 millioner kroner. Pris per kg har gått ned fra 69,19 kr/kg i 2006 til 60,85 kr/kg i 2007.

De største importmarkedene for rund oppdrettsorsk er Frankrike, Danmark (hovedsakelig transitland), Spania, Belgia, Storbritannia og Nederland (Figur 3.2.2.2). Tyskland har hatt en svært positiv utvikling det siste året med nesten en dobling av volum fra 76 tonn i 2006 til 133 tonn i 2007. Tyskland er et marked med potensial, og Eksportutvalget for fisk (EFF) tror økt tilgang på oppdrettsorsk i Tyskland kan være med på å bygge preferanse for fersk fisk i et land som tradisjonelt har kjøpt mye frossen fisk fra Norge.

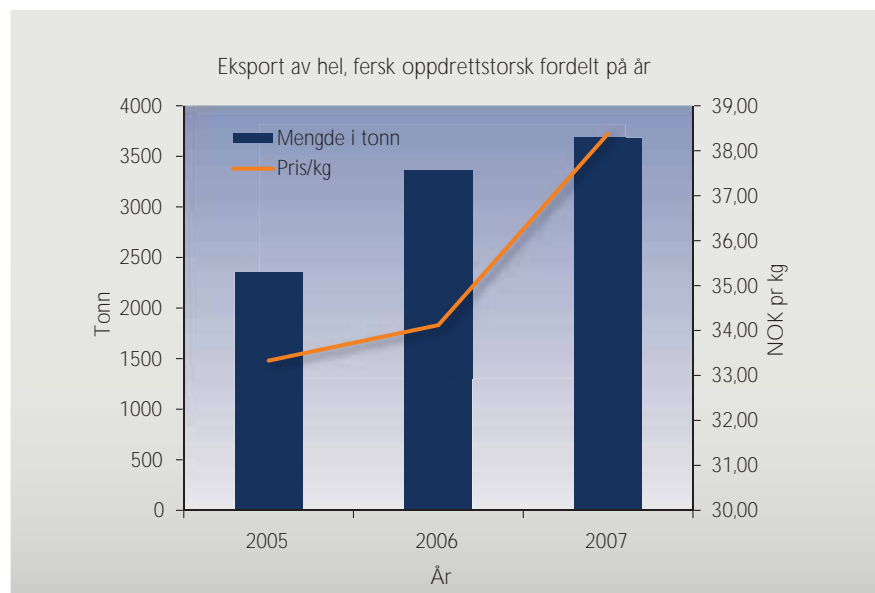
Etter Norge er Frankrike det største enkeltmarkedet for norsk oppdrettsorsk, og det er også et av de best betalende markedene (41,23 kr/kg i 2007). Med sine lange tradisjoner for fersk fisk av høy kvalitet, er Frankrike vårt viktigste ferskfiskmarked. Frankrike har høy betalingsvillighet for fersk fisk, og oppdrettsorsk gjør at butikkene kan ha torsk tilgjengelig hele året. Det betyr svært mye for butikkene at de kan tilby forbrukerne fersk torsk også når det ikke er sesong for villtorsk.

Spania er et spennende marked for norsk oppdrettsorsk. Spanjolene kjøpte nesten ikke oppdrettsorsk for 3–4 år siden, men er nå det nest største markedet for rund torsk fra havbruk. Eksporten til Spania ble redusert fra 594 tonn i 2006 til 427 tonn i 2007. Det kan ha sammenheng med økte priser, men også begrenset tilgjengelighet. Fersk fisk, både torsk og laks, blir stadig mer populær i Spania.

Storbritannia er det fjerde største markedet for rund torsk fra havbruk, og det største markedet for fersk torskefilet fra oppdrettsfisk (231 tonn i 2007). De britiske kjedene er opptatt av å tilby et stort utvalg fra ulike land, og oppdrettsorsk er en av mange varianter sjømat som tilbys. Supermarkedskjedene er opptatt av at forbrukerne skal ha et valg både i form av ulike varianter sjømat, ulike produksjonsformer og hva slags fangstredskaper som er brukt. I tillegg er Storbritannia et marked med lange tradisjoner for å spise torsk.

Populær kveite

Kveite fra havbruk har hatt en svært positiv utvikling de siste årene. Eksportvolumet i

2007 var på omtrent samme nivå som i 2006, men gjennomsnittspris per kg økte fra 77,93 kr/kg til 85,07 kr/kg, noe som er en økning på drøye 9 % (Figur 3.2.2.3). Totalt ble det eksportert oppdrettskveite for 62,2 millioner NOK.

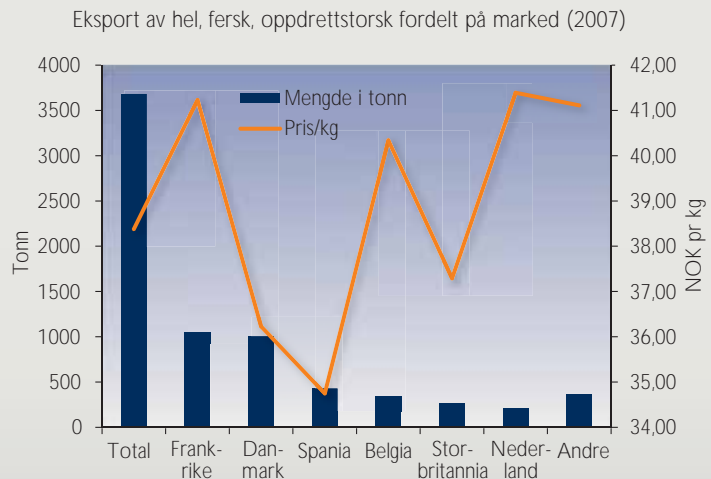
De største markedene for oppdrettskveite er Norge, Storbritannia, USA, Nederland, Tyskland og Sverige (Figur 3.2.2.4).

Norge er et svært viktig marked for oppdrettskveite. Tallene for 2007 er i skrivende stund ikke klare, men i 2006 ble det solgt 744 tonn fersk kveite i Norge til en verdi av 77 millioner kroner. Det var en økning på 10 % både i verdi og volum fra 2005 (Kilde: Flesland Markedsinformasjon AS). Signaler fra grossister indikerer at både volum og verdi har økt betydelig mer i 2007.

Det største importmarkedet for norsk kveite fra havbruk er fremdeles Storbritannia som importerte 329 tonn norsk oppdrettskveite til en verdi av 25,7 millioner kroner i 2007. Storbritannia er den nasjonen som konsumerer mest kveite i Europa. De har liten egenfangst og importerer årlig i overkant av 1 000 tonn kveite. Når det er sesong for vill atlantisk- og stillehavskveite fra Canada og USA, møter norsk oppdrettskveite konkurranse, spesielt med hensyn til pris. Norsk kveite begynner likevel å posisjonere seg som et unikt produkt i markedet, og tall for 2007 viser at pris per kg har økt fra 72,48 kr i 2006 til 78,34 kr i 2007. Majoriteten av fersk kveite som omsettes i Storbritannia går gjennom hotell, restaurant og cateringsektoren (HoReCa-sektoren), og potensialet for ytterligere vekst anses som stort, spesielt i London hvor man finner de beste restaurantene.

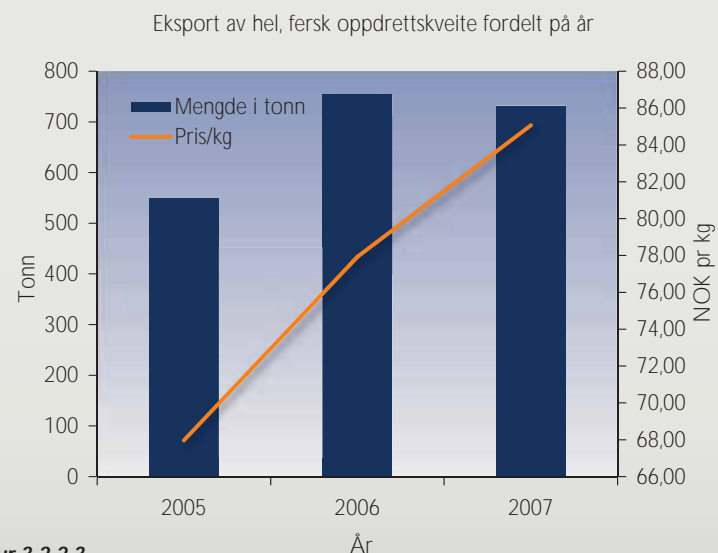
Export of Farmed Cod and Halibut

Salmon and trout are the major species in Norwegian aquaculture, but marine species are on the increase. Today, the most important is cod with an export value of about NOK 170 million, an increase of 11% since 2006. The turnover of farmed halibut is also rising. In total, NOK 62.2 million worth of farmed halibut was exported in 2007. Quantities are about the same as in 2006, but the price has increased by 9%. Norway is one of the top selling countries of farmed halibut, with a turnover of about NOK 77 million in 2006.

Figur 3.2.2.2

Eksport av hel, fersk oppdrettskveite fordelt på marked (2007). Kilde: EFF/SSB. Norwegian export of whole, fresh cod from aquaculture per market. Source: NSEC/SSB.

Figur 3.2.2.3

Eksport av hel, fersk kveite. Pris per kg har økt med 25 % fra 2005 til 2007. Kilde: EFF/SSB. Norwegian export of whole, fresh halibut from aquaculture. Price per kilo has increased with 25 per cent from 2005 to 2007. Source: NSEC/SSB.

Figur 3.2.2.4

Norsk eksport av hel, fersk kveite fra oppdrett fordelt på marked. Kilde: EFF/SSB. Norwegian export of whole, fresh halibut from aquaculture per market. Great Britain is the largest import market of Norwegian White Halibut. Source: NSEC/SSB.